

ภาษาบาลี ๑ คำ คติธรรมประจำสัปดาห์

วฑฺฒตพฺพ ----- สิ่งทีควรให้เจริญขึ้น

วฑฺฒตพฺพ อ่านตามภาษาบาลีว่า วัด - เด - ตับ - พะ แปลว่า สิ่งทีควรให้เจริญขึ้น เป็นคำทีมีความหมายทีลึกซึ้งอย่างย้ง สิ่งทีควรให้เกิดขึ้น ให้เจริญขึ้น ให้เพิ่มพูนขึ้นนั้น ต้องไม่ใช่ความชั่วหรืออกุศลทั้งหลายทั้งปวงเป็นแน่ แต่ต้องเป็นความดีเท่านั้น เพราะเหตุว่า ชีวิตประจำวัน อกุศลเกิดขึ้นเป็นไปมากอยู่แล้ว เมื่อเป็นเช่นนี้ จึงควรพอได้แล้วสำหรับอกุศลซึ่งเป็นสิ่งทีไม่ควรสะสม แต่ทั้งหมด เป็นธรรมทีเกิดเพราะเหตุปัจจัย ไม่อยู่ในอำนาจบังคับบัญชาของใครทั้งสิ้น เมื่อเห็นประโยชน์ เห็นคุณค่าของความดีทีจะไม่ละเลยโอกาสของความดี ไม่ว่าจะเป็ความดีประเภทใดก็ตาม เพราะเมื่อสะสมความดี หรือ กุศล บ่อยๆ เนืองๆ ทีจะค่อยๆ ชัดเกลาลิงสกปรกคืออกุศล ออกไปทีละเล็ทีละน้อยได้ ตามข้อความในพระสูตรตันตปิฎก ขุททกนิกาย คาถาธรรมบท ดังนี้

**“ธรรมดาบัณทิตทั้งหลาย ทำกุศลอยู่คราวละน้อยๆ ทุกๆ ขณะ
ย่อมนำมลทิน คือ อกุศล ของตน ออกโดยลำดับทีเดียว”**

พระธรรมทีพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดงตลอด ๔๕ พรรษา เป็นคำอนุเคราะห์เกื้อกูลแก่ผู้ทีได้ฟัง ได้ศึกษาอย่างแท้จริง เป็นไปเพื่อความเจริญขึ้นของกุศลธรรมเพื่อขัดเกลากิเลสซึ่งเป็นเครื่องเศร้าหมองของจิตใจของตนเอง การขัดเกลากิเลสนั้น ต่างกับการทำความสะอาดวัตถุสิ่งของ เพราะเหตุว่า การขัดเกลากิเลสทีแต่ละบุคคลได้สะสมมาอย่างมกและยาวนานในสังสารวัฏฏ์ ต้องอาศัยการเจริญกุศลคือทำดีทุกประการบ่อยๆ เนืองๆ ไม่ว่าจะเป็ความดีประเภทใดก็ตาม ทั้งหมด การให้สิ่งทีเป็นประโยชน์แก่ผู้อื่น คือ การเว้นจากสิ่งทีเป็นโทษ พร้อมทั้งประพฤตินสิ่งทีเป็นประโยชน์ และ ภาวนา การอบรมเจริญปัญญา ตราบใดทียังไม่สามารถรู้แจ้งอริยสัจจธรรมดับกิเลสทั้งปวงถึงความเป็นพระอรหันต์ได้นั้น จะขาดการสะสมความดีประการต่างๆ และการอบรมเจริญปัญญาไม่ได้เลย เพราะดีแค่นั้นก็ยังไม่พอ จนกว่าจะรู้แจ้งอริยสัจจธรรมถึงความเป็นพระอรหันต์ พระอริยบุคคลทั้งหลายในอดีตทุกระดับขั้นทีได้รู้แจ้งอริยสัจจธรรมก็เพราะได้สะสมความดีและอบรมเจริญปัญญาเป็นระยะเวลาทียาวนานทั้งนั้น

พระธรรมยอมเกื้อกูลให้เข้าใจว่า ไม่ควรทีจะประมาทในทุกขณะจิต เพราะเหตุว่าบางคน อาจจะคิดว่าตนเองได้ทำกุศลมากแล้ว แต่ระยะเวลาทีกำลังทำกุศลนั้น เป็นเพราะศรัทธา (ความผ่องใส) กิตติ หิริ (ความละอายต่ออกุศล) กิตติ โอตตปปะ (ความเกรงกลัวต่ออกุศล) กิตติ เป็นต้น ซึ่งเป็นธรรมฝ่ายดีทั้งหมด ยังไม่เสื่อมไป ยังไม่หายไป แต่ว่าไม่ใช่ว่าจะไม่มีโอกาสของอกุศลธรรมทีจะเกิดขึ้นเลย เนื่องจากว่าเมื่อใดทีศรัทธา เป็นต้น เสื่อมไปหายไป ไม่เกิดขึ้น ความไม่มีศรัทธา ความไม่มีหิริ ความไม่มีโอตตปปะ ซึ่งเป็นอกุศลธรรม ย่อมกลุ้มรุมจิต เมื่อนั้นก็เป็นการถึงพร้อมด้วยอกุศล อกุศลย่อมเกิดขึ้น ซึ่งเป็นชีวิตประจำวันทีทุกคนจะสังเกตเห็นได้ ขณะใดทีอกุศลจิตเกิด สังเกตเห็นความไม่มีศรัทธา ไม่มี

ละอาย ไม่มีความเกรงกลัวต่ออกุศลได้เลย ในทางตรงกันข้าม ขณะที่ เป็นกุศล ก็ย่อมมีธรรมชาติเกิด
ร่วมด้วยทุกครั้ง ตามความเป็นจริงของธรรมชาติใดๆ ไม่สามารถเปลี่ยนแปลงได้

นี่แสดงให้เห็นถึงขณะจิตที่สลับกันอย่างรวดเร็วมาก แม้แต่ในเรื่องของปัญญา ความเข้าใจถูกเห็น
ถูก บางขณะก็เกิดขึ้น แต่ว่าหลังจากนั้นไปแล้ว หลายขณะที่อกุศลกลุ้มรุม ขณะนั้นปัญญาไม่เกิด
ปัญญาไม่มี เนื่องจากว่าขณะนั้นเป็นไปกับความเพลิดเพลินในรูป เสียง กลิ่น รส และสิ่งที่กระทบสัมผัส
กาย หรือ มีความชุ่มเคื่องใจ ไม่พอใจในบุคคลต่างๆ ก็กั้นไม่ให้ปัญญาเกิดในขณะนั้น แม้แต่การฟังพระ
ธรรมหรือการแสวงหาความเข้าใจพระธรรมยิ่งขึ้น ในขณะนั้นก็หายไปหมดในเวลาที่อกุศลกลุ้มรุม เมื่อ
เป็นเช่นนี้ ในชีวิตประจำวันจึงไม่ควรประมาทในการเจริญกุศลทุกประการ กุศลเท่านั้นที่ควรให้เกิดขึ้นให้
เจริญขึ้น เพราะเหตุว่า เมื่ออกุศลเกิดขึ้น เติบโตขึ้น ครอบงำจิตใจมากขึ้นจนมืดสนิท ก็ยากที่จะละคลายลง
ได้ แต่ว่าถ้าได้เจริญกุศลทุกประการไปเรื่อยๆ และมีความเข้าใจพระธรรม ก็จะค่อยๆ ชัดเกลาละคลาย
อกุศล เป็นผู้ที่มีพละ มีเครื่องป้องกันด้านทานไม่ให้ตกไปในทางฝ่ายชั่วโดยประการทั้งปวง

**ควรอย่างยิ่งที่แต่ละบุคคลจะเจริญกุศลคือทำดีทุกทาง ทุกโอกาส เท่าที่จะเป็นไปได้ตาม
กำลังของตนเอง โดยไม่มีรีรอด้วย เพราะเมื่อเป็นโอกาสของกุศลแล้วไม่ทำกุศล โอกาสของกุศล
ก็จะผ่านไป ซึ่งน่าเสียดายเป็นอย่างยิ่ง โอกาสที่จะได้เจริญกุศลหรือทำดีนั้นเป็นโอกาสที่หาได้
ยาก เมื่อเทียบกับอกุศลแล้วเทียบไม่ได้เลย เพราะในวันหนึ่งๆ อกุศลเกิดมากกว่ากุศล**

เกิดมาแล้วต้องตายทุกคน ไม่มีใครรอดพ้นจากความตายไปได้เลย ความตายจะมาถึงเมื่อใด ไม่มี
ใครทราบได้เลยจริงๆ ไม่รู้ว่า จะตายเมื่อไหร่ แต่มั่นใจได้ว่าตายแน่นอน เด็กอาจจะตายก่อนผู้ใหญ่หรือ
ผู้ใหญ่อาจจะตายก่อนเด็ก จะตายด้วยอุบัติเหตุ หรือด้วยโรคระบาดต่างๆ ก็เป็นไปได้ทั้งนั้น **สิ่งใดๆ ก็
ติดตามไปไม่ได้เลย ร่างกายของตนตลอดจนถึงบุคคลผู้เป็นที่รักและทรัพย์สินเงินทองทั้งหลาย
ทั้งปวงก็ติดตามไปไม่ได้ เว้นแต่ความดีและความชั่วที่สะสมอยู่ในจิตจะติดตามไป** ความดี เป็น
ธรรมที่มีประโยชน์ นำมาซึ่งผลที่ดี ไม่เป็นเหตุนำมาซึ่งความเดือดร้อนใดๆ เลย ส่วนความชั่วทั้งหลาย
เป็นสิ่งที่มิมีโทษ ไม่มีประโยชน์แก่ใครๆ เลยทั้งสิ้น ให้ผลที่เป็นทุกข์เท่านั้น

โอกาสของชีวิตที่ยังเหลืออยู่นี้ซึ่งไม่สามารถที่จะรู้ได้ว่าจะละจากโลกนี้ไปเมื่อใด อาจจะเป็นวันนี้
หรือพรุ่งนี้ก็ได้ ก็ควรที่จะเป็นไปเพื่อการสะสมกุศลและอบรมเจริญปัญญาให้เจริญขึ้น ในท่ามกลางคลื่น
ของอกุศลซึ่งมีมากเป็นอย่างยิ่งในชีวิตประจำวัน เพราะถ้ากุศลไม่เกิดแล้ว ก็ย่อมจะเป็นโอกาสเกิดขึ้น
ของอกุศล และที่สำคัญ ไม่ควรลืม คือ ปัญญา จะค่อย ๆ เจริญขึ้นไปทีละเล็กทีละน้อย เมื่อไม่ขาดการฟัง
พระธรรมเป็นปกติในชีวิตประจำวัน ค่อยๆ สะสมความเข้าใจถูกเห็นถูกไปที่ละเล็กทีละน้อย เพราะเหตุว่า
พระธรรมลึกซึ้ง แต่ก็ปัญญาแล้วที่มีโอกาสได้ยินได้ฟังได้สะสมความเข้าใจถูกความเห็นถูก
จนกว่าความรู้จะค่อยๆ เพิ่มขึ้น ด้วยความเคารพในทุกคำจริงที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรง
อนุเคราะห์จากการที่ทรงอบรมพระบารมีนานกว่าบุคคลอื่นใดทั้งสิ้นเพื่อให้คนอื่นสามารถเกิด
ปัญญาเป็นของตนเองรู้ความจริงในสิ่งที่มีจริงตรงตามความเป็นจริง

[ชมรมบ้านธัมมะ มศพ. : www.dhammadhomefellowship.com, โทร. ๐๘๑-๘๓๒๐๕๗๗]